

עין משפט
נר מצוה

צה:

השואל את הפרה

פרק שמיני בבא מציעא

מסורת הש"ס

א) ב"ק מה: מ: לעיל פ:
ג. שבעות מט: ג) [לעיל ד: וס"ג, א) ז"ל ברייתות רש"ס, ד) גי' רש"א מדרשין ברישא, ט) שורה כל"ל, ו) [דף לו, ו) ועי' מוס' ב"ק מ: ד"ה סגויהו ומוס' לעיל לו. ד"ה שוכר],

תורה אור השלם
1 אם בקליו עמו לא ישלם אם שכיר הוא כא בשכרו:
שמות כב יד
2 וְכִי יִשְׁאַל אִישׁ מֵעַם רֵעֵהוּ וַיִּשְׁבֶּר או מוּת בְּקַלְיוֹ אֵין עֲמוֹ שְׁלֵם יִשְׁלֹם:
שמות כב יג

הגהות הב"ח
א) גמ' וליתא בחדא פטור ובתיב כל"ל ומיתא והא מתקן:
ג) רש"י ד"ה כר' יאשיה ומפרש:
א) תוב' ד"ה הא וכו' סיפא אפי' ע"ב הא מרישא:

ו א מיי' פ"ב מה' שאלה ופקדון הלכה א סמג עשין זב טו"ע ח"מ ס' שמו סעי' א:
ז ב מיי' שס ופ"א מהל' שכירות הל' ג סמג שס טושי"ע ח"מ שס סעיף ב:

מוסף רש"י

שוכר בשומר שכר דמי.
הואיל ולהנחתו הוא אכלו אע"פ שנותן שכר פעולתו שומר שכר הוא, דאי לא יתיב שכר הוי שואל וחיוב באונסין, השתא דיהיב ליה אגרא לא הוי שואל והוי שומר שכר (ויעי' פ:).
שוכר בשומר חנם דמי. דקא יהיב אגרי מלגתו ואינו נוטל שכר על שמירתו (שם).
שוכר כיצד משלם. לשומר חנם ושומר שכר חייב, שוכר לא כתיב, ומאידו חייבו לענין גבייה אגריה, פטור או חייב (שם).

איבעיית אימא בדמחליף רבה בר אבוח. מימא דאמאי דחק לאוקמי כר' יהודה דלית הלכתא כוותיה דקי"ל דשוכר כשומר שכר כדמשמע ברש המפקיד (לעיל דף לה.) ולקמן (דף לו.) גבי מרימר דאגר כותינתא לצי תחמי וזכמה דוכתי': **הא** מדסיפא **על גבה רישא במלאכה אחרת**. דאי במרפי ואזיל היינו ממנש על גבה ומימא דמאי לריך לדקדק מכח סיפא בלא סיפא תיקשי ליה רישא דאי במרפי ואזיל היינו ע"ג ממנש ומאי אפילו וכ"ת דמרישא גופא לא מצי למיפוך דאיכא למימר דהיא גופא אתא לאשמועינן דמרפי ואזיל הוי כע"ג אכל מסיפא פריך שפיר דאמאי נקט אפילו ע"ג אף על גב דלא מרפי ואזיל הא מרישא שמעינן לה דא"כ כי נמי תוקי רישא במללכה אחרת תיקשי אמאי איזנטריך ^{א)} סיפא אפילו הא מרישא שמעינן דמללכה אחרת הוא כע"ג וי"ל דאי רישא במללכה אחרת ניחא ליה דנקט כסיפא אפילו בעליה ע"ג לרבותא אע"ג דמרישא שמעינן כיון דע"ג הוי רחוק ממללכה אחרת אכל אי רישא בלאותה מללכה וכגון דמרפי ואזיל כיון דאשמעינן רישא דהיינו כע"ג מו לא הוה לריך למינקט כסיפא אפי' בעלים חורשים על גבה:
ממונא

במקום אחר ומתה פטור מאי לאו במלאכה אחרת לא באותה מלאכה אלא מאי מקום אחר דקא מרפי ואזיל קמה והא מדסיפא על גבה הוי רישא במלאכה אחרת דקתני סיפא שאלה ואח"כ שאל בעליה שכרה ואח"כ שכר בעליה עמה אע"פ שהבעלים חורשין ע"ג ומתה חייב אמרי רישא וסיפא באותה מלאכה ורישא רבותא קמ"ל וסיפא רבותא קמ"ל רישא רבותא קמ"ל דאע"ג דלאו על גבה אלא באותה מלאכה כיון דהוו בעלים בשעת שאילה פטור וסיפא רבותא קמ"ל דאע"ג דעל גבה כיון דלא היו בעלים בשעת שאילה חייב האי מאי אי אמרת בשלמא רישא במלאכה אחרת וסיפא באותה מלאכה היינו רבותא אלא אי אמרת רישא וסיפא באותה מלאכה מאי רבותא אידי ואידי באותה מלאכה הוי ועוד תניא ממשמע שנאמר ואם בעליו עמו לא ישלם איני יודע שאם בעליו אין עמו שלם ישלם אלא מה ת"ל^ב בעליו אין עמו לומר לך יהיה עמו בשעת שאילה אין צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה היה עמו בשעת שבורה ומתה צריך להיות עמו בשעת שאילה ותניא אידך ממשמע שנאמר בעליו אין עמו שלם ישלם איני יודע שאם בעליו עמו לא ישלם אלא מה ת"ל אם בעליו עמו לומר לך כיון שיצאה מרשות משאיל שעה אחת בבעלים ומתה פטור תיובתא דרב המנונא תיובתא אבוי סבר לה ^בכר' יאשיה ומתריך לקראי כר' יאשיה רבא סבר לה כר' יונתן ומתריך לקראי כר' יונתן אבוי סבר לה כר' יאשיה ומתריך לקראי כר' יאשיה בעליו אין עמו שלם טעמא דליתיה בתרווייהו הא איתיה בחדא וליתיה בחדא פטור ^{ה)} והא כתיב אם בעליו עמו לא ישלם טעמא דאיתיה בתרווייהו הא אי איתיה בחדא וליתיה בחדא מחייב לומר לך היה עמו בשעת שאילה אינו צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה היה עמו בשעת שבורה ומתה צריך להיות עמו בשעת שאילה רבא

דכתיבא כהדיא. שואל דכתיב ציה פטור צבעלים כהדיא: **קתני**. מתנימתן צבעלים פטור: **נדאסיא מדרשא**. שאר שומרים דאית בהו פטור מדרשא לא קתני: הכא צברייתא גרסינן **שכרה ושכר צעלים** **עמה: במקום אחר**. שלא במקום הפרה וצלבד שמהא מלאכתו של שואל או של שוכר: **כש"ש דמי**.

ותנא שוכר צבעלים פטור וה"ה לשומר שכר אכל שומר חנם לא קתני: ותנא **שומר חנם**. שאף על פי שאין חיובו אלא פשיעה פטור צבעלים: **והוא דין לשומר שכר**. צין בפשיעה וצין בשאר חיובים: **איבעיית אימא**. אי ניחא לך לאוקמא סתם צרייתא כר' יהודה טפי מר' מאיר אוקמא אשומר חנם וכר' יהודה כמו דמחליף רבה בר אבוח: **לעולם הוא חייב**. ואפי' בעליו עמו: **עד שיפא כהמה וצעלים במלאכה אחס**. כגון אס פרה היא יהא הצעל חורש כפרתו לזורך שואל בשדהו או אס חמור הוא יהא צעליו מחמור אחריו: **דקמרפי ליה ואזיל קמה**. חופר והולך בקרקע לפניו במרא תמיד לרפותה שהיא קשה: **והא מדסיפא על גבה**. ממנש דתנא לה משום רבותא לאשמועינן דאפי' הכי חייב: **רישא**. מקום אחר נמי דנקט לה משום רבותא ואפ"ה פטור במללכה אחרת: **שאלה ואח"כ שאל צעליה**. הואיל ולא הוי בשעת שאלה אע"פ שהיה בשעת שצורה ומתה אפ"ה חייב דבעינן צעלים נשאלים בשעת שאלה דכהמה כדיליף לה לקמיה: **באותה מלאכה**. וכדאמר רישא דקאזיל ומרפי קמה וסיפא שמנהיגה במלמד הבקר דהוה ממנש על גבה: **אידי ואידי באוסה מלאכה**. ממנש הוא מה לי מרפי קמה ומה לי מנהיגה: **ועוד סניא**. תיובתא לרב המנונא כסיפא דמילתא דאמר צעינן שיהא עמו משעת שאילה עד שעת שצורה: **לומר לך היה עמו וכו'**. והכי אשמועינן קרא צעליו אין עמו בשעת שאילה אף על פי שהיה עמו בשעת שצורה חייב. ולקמן מתריך מהיכא משמע ליה הכי: **סניא** אידך. היא היא אלא מר דריש בהאי משמעותא ומר דריש בהאי משמעותא ולא גבי הדדי תניא: **סיוצבא דרב המנונא**. בתרווייהו מילתיה במאי דאמר אותה מלאכה צעינן אותביני' מצרייתא קמייתא דקתני אע"פ שהצעלים עושין במקום אחר. ובמאי דאמר עד שמהא עמו בשעת שצורה הויא תיובתא מהך צרייתא^א: **אצ"י סבר לה וכו'**. השתא מהדר לפרושי מהיכא ילפי הני תנאי

רבא

^[1] א מיי' פ"ב מה' שאלה ופקדון הלכה א סמג עשין זב טו"ע ח"מ ס' שמו סעי' א:

^[2] ב מיי' שס ופ"א מהל' שכירות הל' ג סמג שס טושי"ע ח"מ שס סעיף ב: